

Ilmastoterapia 6 - lapset

Pekka: Anna, mitä on tänään mielessä?

Anna: Taas ahdistaa lapset ja lisääntymisasiat. Valtaosa ikäisistäni naisista, jos ei ole saanut tai perustanut perhettä, niin joutuu käymään läpi aika isoja kysymyksiä ja pohdintoja. Tämä ilmastonäkökulmaa tuo asiaan vielä uuden ja ahdistavan lisän.

Olen Anna Sjövall, 38-vuotias helsinkiläinen ja ilmastoterapian tarpeessa.

Ilmastoterapia, ilmastoterapia, ilmastoterapia.

Tämä podcast on nimeltään Ilmastoterapia ja tätä julkaisee HSY:n Ilmastoinfo. Ilmastoterapeuttinani sarjassa on Pekka Sauri. Tänään ahdistaa se, että ilmastonmuutokseen liittyvät kysymykset ovat tehneet lastenhankinnasta tosi monella tavalla vaikean kysymyksen. Tänään vieraana on toimittaja Riikka Suominen. Tosi kiva, että pääsit tänään keskustelemaan ilmastosta ja lisääntymisestä.

Riikka: Kiitos, tämä on tosi kiinnostava aihe ja ihan vähän pelottava, mutta ehkä tässä päästää siihen, että miksi se on pelotta aihe.

Anna: Varmasti. Itse koen tällä hetkellä, että ilmastoahdistus on jollain tavalla vielä tabu. Nuorilla on lupa puhua siitä, mutta ei oikein meillä aikuisilla ihmisillä. On ongelma, ettei voida puhua oikeilla nimillä vakavista aiheista. Se estää meitä toimimasta. Mutta vielä isompi tabu mielestäni on lisääntyminen ja väestönkasvu.

Riikka: Tunnistan tämän.

Anna: Mitä luulet, koetaanko aihe jotenkin liian araksi, henkilökohtaiseksi, ristiriitaiseksi, että siitä ylipäätään voisi puhua? Onko tämmöisessä podcastissa lupa puhua lisääntymisestä? Pitäisikö meidän äkkiä vaihtaa aihetta?

Riikka: Tunnistan tosi hyvin tuon, että lasten määrä ja sen vaikutukset maapallon kantokykyyn on tosi vaikea aihe. Samaan aikaan pohdin, että ketä se palvelee, että emme pystyisi puhumaan siitä? Ihmisten määrä on tosi ratkaiseva siinä, miten elinkelpoisena maapallo säilyy. Mutta tähän liittyy paljon asioita, uskonnosta lähtien, kaikki ihmiset eivät saa lapsia, vaikka kovasti toivoisivat. Aihe tulee tosi lähelle. Mutta samaan aikaan meillä ei ole mitään ongelmia puhua niiden kiinalaisten ja intialaisten lapsista. Sehän on se, että ei me täällä Suomessa, mutta niitä on kyllä tosi monta! Että ne pitäisi ensin kadottaa jonnekin. Tämä toistuu, ja se on mielestäni aika turhauttava argumentti, kun yksi suomalainen ihminen vastaa päästöiltään niin suurta määrää kehittyvien maiden ihmisiä. Myös Kiinan voi pilkkoa viiden miljoonan ihmisen palasiksi, jolloin sen palasen ei tarvitse tehdä mitään koska on vain yksi viiden miljoonan kaupunki. Mutta mennään aiheeseen. Minulla on 9-vuotias lapsi. Silloin kun odotin häntä, kirjoitin jutun tästä samasta aiheesta. Olin ilmastoseminaarissa, jossa puhuttiin, että maapallon väestönkasvu on kyllä iso ongelma luonnolle. Kaikki onnittelivat minua tulevasta vauvasta ja se oli tosi ihana juttu, mutta mietin, että eikö tämä täällä vatsassani ole juuri se väestönkasvu? Sitten kirjoitin siitä ristiriidasta, että eikö minun vauvani olekaan osa väestönkasvua? Ja kyllähän se on.

Anna: Kyllä sen voi näin ajatella. Olen itsekin törmännyt siihen, että väestönkasvun skenaariot esitellään niin, että 'Näin väestö tulee kehittymään ja kasvamaan'. En ole koskaan kuullut alalla puhuttavan siitä, voisimmeko tehdä asialle jotain. Kehitysyhteistyö ja kehittyvien maiden lisääntymiskysymykset nostetaan, mutta liittyykö tämä jotenkin meihin ja kuluttamiseen? Se on täysin poistettu tästä keskustelusta. Ikään kuin olisi kolikko, jonka toisella puolella on se kuluttaminen ja ympäristövaikutukset ja toisella puolella on se kriittinen osa, että kuinka paljon meitä voi olla täällä milläkin kulutuksen määrällä. Ja olemme unohtaneet sen toisen puolen kokonaan.

Riikka: Hyvä pointti. Samaan aikaan puhutaan ihan sairaasti suomalaisten määrästä, koska meillä on tämä huoltosuhdekriisi. Puhutaan tosi paljon, että pitäisi olla enemmän suomalaisia ja sitten samaan aikaan voisi nähdä vähän lasia puolitäynnä siinä, että meillä on nämä tiukat päästövähennystavoitteet. Nehän muuttuvat helpommiksi, jos meitä on vähemmän! Tietenkään se ei ratkea vain sillä. Ymmärtääkseni ei myöskään ole niin, että ilmastokriisi tai monimuotoisuuskriisi ratkeaa vain sillä, että väestömäärä vähenee, vaan meidän elävien ja jo syntyneiden pitäisi toimia eri tavalla, vaihtaa uusiutuvaan energiaan ja vähentää lihantuotantoa. Mutta että siinä ei nähdä mitään valon pilkahdusta, vaan hoetaan vaan, että vauvatakkoot, että paha meidät perii, kun vauvoja syntyy näin vähän.

Anna: Talouskasvua tässä ajatellaan, kun puhutaan huoltosuhteesta. Mutta törmäsin Hesarin juttuun aiheeseen liittyen, jossa maailmanpolitiikan professori Helsingin yliopistolta Teivo Teivainen väittää, että Suomen huoltosuhde on tekninen järjestelykysymys. Hän ei perustele sitä, mutta tämä oli raikas argumentti. Jos maailmanpolitiikan professori väittää näin, ehkä voisimme keskustella tästä aiheesta vähän kriittisemmin. Ja sitten myös jonkun toisen jutun yhteydessä joku nosti hyvän huomion, että Suomen nykyinen huoltosuhdeongelma ei ratkea sillä, että nyt tehdään paljon vauvoja, koska se tulee eteen aikaisemmin. Ongelma on se, että suuret ikäluokat kuolevat tai vanhenevat ja sitä ei ratkaista sillä, että teemme nyt vauvoja hirveästi. Meidän oikeasti pitää löytää joku muu ratkaisu.

Rikka: Luin juuri Piia Leinin kirjan Yli-aika. Se on spekulatiivinen fiktio kolmenkymmenen vuoden päästä Suomessa ja silloin Suomessa on tämmöinen laki, että 75-vuotiailla on eutanasia. Eli huoltosuhde on ratkaistu näin. Kuulostaa tosi karulta kirjalta, se on kirjoitettu aika kevyesti ja tosi oivaltavasti. Siinä on hyvin tarkkanäköisiä huomioita siitä, mitä tapahtuu, kun vain katsotaan taloutta ja unohdetaan se, että ihmisten elämä on arvokasta ja aika täällä maan päällä on arvokasta. Suomi ei ole koskaan ollut näin vauras maa kuin nyt. Sikäli on erikoista, että huoltosuhdejuttua ei voitaisi varallisuutta jakamalla jotenkin järjestää. On minusta talouskasvukritiikkiin liittyvän mielikuvituksen puutetta, että ainoa tapa on se, että syyllistetään ja patistetaan nuoria naisia tekemään lapsia.

Anna: Totta.

Riikka: Koetko sinä sen niin? Minä olen yli nelikymppinen ja voin olla lotkauttamatta korvaani näille patisteluille, mutta jotain syyllistävää sävyä niissä silti on. Koetko sinä samalla tavalla, että siinä on jotain sellaista, että miettisit nyt Suomen tulevaisuutta?

Anna: Olen itsekin tuohon törmännyt. En ole ollut niin herkkä sille, mutta kyllä sitä varmaan jokainen 40-ikävuotta lähestyvä on saanut pieniä vihjeitä siitä, että oletko nyt ymmärtänyt, että aika alkaa käydä vähiin? Ja se on kyllä hieman ärsyttävää, koska varmasti kukaan 30–40-vuotiaista naisista ei ole välttynyt pohtimasta näitä asioita. On enemmänkin niin päin, että se ahdistaa. Syyllistämisestä tuli mieleen, että minusta iso riski tässä syntyvyys- ja lastenhankkimiskeskustelussa on se, että me luiskahdamme yksilöiden syyllistämiseen ja yksilön valintoihin. Siitä tulee yksilökeskustelu. Minusta olemme rehellisesti siinä pisteessä, että emme ratkaise tätä yhtälöä innokkailla yksilöillä.

Yksilövalinnoista puhuminen johtaa meitä harhaan. Tämä on tavallaan semmoinen yhteiskunnallisempi kysymys, että tällä hetkellä meillä on synnytystalkootkeskustelu ja naureskelu sille. Mitä jos pääsisimme siihen, että puhuttaisiin neutraalisti ja kysyttäisiin, että haluammeko me, onko tässä maailmantilanteessa fiksum, että vain tuetaan syntyvyyttä? En sano todellakaan, että lapsiperheitä pitää jättää pulaan. Mutta tämä nykyinen globaali ilmastotilanne ja muut kriisit haastavat meidän metsästäjä-keräilijä-aivojamme täysin uuteen asentoon. Kaikilla eläinlajeilla on aina ollut suuri tarve lisääntyä. Minusta meidät voisi erottaa muista eläinlajeista se, että kykenisimme katsomaan kokonaisuutta ja tulevaisuutta ja säätelemään lisääntymistämme sillä tavalla, ettemme ole siinä pisteessä, että taudit ja sodat tekevät sen meidän puolestamme.

Riikka: Ajattelen sillä tavalla, että kun kannetaan huolta tästä huoltosuhteesta ja että jos puhutaan liian synkästi siitä, että syntyvät uudet ihmiset kuormittavat maapalloa, niin se on liian synkkä viesti ja liian raskasta näille syntyville ihmisille. Mutta mielestäni on ihan vastuullista pitää huolta niistä, jotka ovat jo syntyneet. Tätä menoa me aiheutamme heille kauhean vaikeat olot, eli sitä kautta voidaan priorisoida jo syntyneitä sukupolvia, eikä koko ajan miettiä, mistä saadaan lisää uusia yksilöitä.

Riikka: Kun puhutaan, että pitääkö lapsia syntyä vai ei ja omalla kohdalla maitolasi on kaatunut, lapsi on syntynyt ja on jo 9-vuotias, niin mietin todella paljon sitä, että nykyisen tiedon valossa maapallo on hänen elinaikanaan useita asteita lämpimämpi. Näemme nyt jo alkusoittoa siitä, mitä se tarkoittaa: aavikoitumista, ruoantuotannon vaikeutumista, hirmumyrskyjä ja ilmastopakolaisuutta. Sinä tiedät kaiken tämän. Mitä minun pitää opettaa sille 9-vuotiaalle lapselleni, jotta hän selviää siinä maailmassa, joka on tosi eri näköinen kuin se maailma, jossa minä kasvoinkin ja jossa me olemme eläneet aikuisina? Mietin koulutettuja kavereitani lapsineen, me mietimme tosi paljon lasten kielivalintoja koulussa. Mietimme, että kannattaako ruotsia enää valita. Olisiko saksasta, espanjasta tai arabista enemmän hyötyä lapsille? Lapsia viedään musiikkikouluun, jotta he oppivat nuotit, koska se on hyvä taito elämässä. Mietin, että pitääkö lapselle opettaa omavaraistaloutta ja viljelyä? Pitääkö opettaa pienenergiantuotantoa? Mitä hänelle pitää opettaa, jotta hän selviää siinä maailmassa, jota kohti olemme menossa? Vanhempana se on minun velvollisuuteni ja koska tiedän, että olemme menossa epävarmaan maailmaan, niin haluan tietenkin varustaa oman lapseni niin hyvin kuin mahdollista. Mutta en edes tiedä, mitä hänelle pitää opettaa. Se tuntuu tosi pahalta. Tiedän, että uhka on olemassa, mutta en voi valmistaa lastani siihen. Se tuntuu tosi vaikealta.

Anna: Olet ensimmäinen ihminen, joka nostaa tällaisen argumentin esiin. Etäisesti voin tuntea tuskasi, koska olen itse miettinyt paljon, miten valmennan itseäni muuttuvaan maailmaan. Miten sopeudun ilmastonmuutokseen?

Riikka: Oletko keksinyt tai yrittänyt mitään?

Anna: Opettelen kalastamaan, metsästäämään. Olen siinä vaiheessa, että ymmärrän, että minulta puuttuu ne taidot. En pärjäisi omavaraistaloudessa ilman muita ihmisiä. Pyörittelen sitä, että pitäisikö sellaiseen oikeasti panostaa? Mutta jos lähden liikaa näihin keloihin niin voi olla, että ajatukseni lähtevät kääntymään semmoiseen yksilökeskeisyyteen ja alan ajattelemaan, että peli on menetetty. Sitähän me emme halua, että heitetään hanskat tiskiinkin ja vain turvataan oma selusta.

Riikka: Että mennään selvitytymismoodiin.

Anna: Niin. Mutta samaan aikaan meidän pitää sopeutua ja olla rehellisiä siitä, mikä on todennäköistä, millainen tämä maailma tulee olemaan. Ja että samaan aikaan teemme kaikkemme,

sehän vain lisäisi meidän motivaatiota kun me sanoisimme ääneen, että olemme menossa kohti tosi erilaista ilmasto ja maailmaa.

Riikka: Juttelen työssäni ja kavereiden kanssa paljon ilmastojuutuista. Olen kysynyt useilta ihmisiltä tästä, että mitä pitäisi lapselle opettaa. On tullut tosi kiinnostavia vastauksia. Yksi sanoi suoraan, että yritä säästää sille rahaa. Meidän maailmamme on sellainen, että rahalla on tosi paljon helpompaa ostaa vaikka kiinteistö vuorilta. Että vaikka ilmastonmuutos koskettaa tavallaan kaikkia, niin kyllähän rahalla pystyy hankkimaan ilmastointia tai ostamaan asunnon korkeammalta tai kauempaa merenrannasta. On ollut myös paljon sellaisia ajatuksia, että kannattaa varmaan opettaa lapselle suhde materiaan niin, ettei ole hirveän kiintynyt siihen. On myös mainittu toisten ihmisten kanssa yhteistyön tekeminen ja asioiden jakaminen. Nehän ovat tietenkin hyödyllisiä taitoja, vaikka huomenna saataisiin pysäytettyä ilmastokriisiä ja lämpötilan nousu jäisi tähän reiluun yhteen asteeseen ja ilmastomuutokset jäisivät nykyiselle tasolle. Eli aika kurjiin, mutta siedettäviin muutoksiin. Se, että ihminen on jotenkin yhteistyökykyinen eikä ole kovin kiinni materiassa ovat hyviä taitoja. Mutta on kiinnostavaa, että tulee tällaisia tosi materialistisia asioita, kuten rahaa ja hajautettua energiantuotantoa, ja sitten toisaalta todella filosofisia kysymyksiä. Tiedän, että kouluissa on hienoa ympäristökasvatusta ja puhutaan näistä mekanismeista, miksi maapallo lämpenee. Mutta minusta seuraavaksi tulisi sopeutumistaitojen opettelu. Siitä minulla ei ole tietoa, että jossain opetussuunnitelmissa olisi tällaista huomioitu.

Anna: Tätä jaksoa valmistellessa törmäsin myös viime vuoden elokuussa julkaistuun tutkimukseen, jossa tarkasteltiin sitä, että millaisilla erilaisilla väestönkasvuskennarioilla olisi minkäkin laisia vaikutuksia tähän luonnon monimuotoisuuden köyhtymiseen, mistä ollaan viime aikoina paljon puhuttu. Että noin 70 prosenttia selkärangaisista on viidenkymmenen vuoden sisällä kuollut, mikä on todella hälyttävää. Oli mielenkiintoista, kun siinä tutkimuksessa esitettiin kolme tai neljä eri skenaariota ja yhdessä skenaariossa oli näin: Jos syntyvyys saataisiin globaalisti laskemaan niin, että vuonna 2045 naiset saisivat keskimäärin yhden lapsen, niin 2100-luvulla päästäisiin sellaiseen tilanteeseen, että meitä olisi täällä vain noin 3–4 miljardia. Tai sitten jos vasta vuonna 2100 saadaan keskimäärin yksi lapsi, niin päädytään jonnekin 6–7 miljardin paikkeille. Jos tätä käsitellään täysin niin, ettemme voi vaikuttaa asiaan, päädytään jonnekin 10–12 miljardin paikkeille. Ja jos ohjataan sen verran, että annetaan mahdollisuus raskauden keskeytykseen niiden lasten kohdalla, joiden vanhemmat eivät halua syntyvän, päädytään suunnilleen 9 miljardiin. Eli silläkin on huomattava vaikutus. Sen kuvaajan näkeminen toi minulle kyllä ison ahaa-elämyksen. Että hetkinen, olemme unohtaneet tämän, tämä ei ole mikään luonnonlaki. Tämä on semmoinen asia, mistä meidän pitäisi puhua.

Riikka: Minusta kaikkein positiivisinta siinä on se, että jos kaikkialla maailmassa olisi mahdollisuus ehkäisyyn ja perhesuunnitteluun, eli syntyisi vain toivottuja lapsia, niin jos se auttaisi tosi paljon maapalloa. Siinä voittaisivat kaikki. Perheet olisivat onnellisempia ja maapallo voisi paremmin. Siinä ei olisi mitään poliittisen ohjauksen tai pakon elementtiä. Se olisi aikamoinen kannustin ja luulisi, että kehitysyhteistyöllä siihen päästäisi. Mutta siihen tarvitaan poliittista tahtoa ja ainahan täällä joku alkaa huutaa, että kehitysyhteistyöltä pitää leikata rahaa eikä Suomesta saa pumpata rahaa muualle. Mutta se olisi erittäin tarpeellinen, myönteinen ja hyvä kehitys sekä ihmisille että maapallolle.

Anna: Keskustelin jo vuosia sitten ystäväni kanssa siitä, olisiko suurinta rakkautta meidän syntymättömiä lapsia kohtaan jättää heidät tekemättä. Puhuttiin siitä pelosta, että millainen maailma tulee olemaan. Toisaalta taas mietittiin, että kriisejä on aina ollut, että onko tämä oikeasti semmoinen kriisi, jonka takia kannattaa jättää hankkimatta lapsia? Vaikka ajateltaisiin näin tai koettaisiin tällaisia pelkoja, niin välillä kysyn itseltäni, onko ihmisen biologinen puoli kuitenkin niin

vahva, ettemme pysty olemaan lisääntymättä sitten, kun se oikea kumppani tulee vastaan? Naksahaako meiltä joku juttu aivoista pois silloin, kun biologinen kello alkaa tikittää?

Riikka: Minulla ei ainakaan ole naksahanut, mutta ehkä jollain naksahaa.

Anna: Entä näetkö vapaaehtoisen lapsettomuuden, joka kuitenkin on nousemassa eri syistä, osana tätä ratkaisua? Sen esiin nostaminen, että sanottaisiin, että on OK olla hankkimatta lapsia tai että alettaisiin puhua lapsista ja perheistä vähän laajemmalla perspektiivillä?

Riikka: Se lapsinormi on edelleen tosi vahva. Se, että ihminen uskaltaa tehdä omannäköisensä valinnan ja todeta, että hän haluaa toisenlaista elämää, on minusta aina tosi hyvä. Se, että toteutetaan jotain oletusarvoista elämää sen mukaan, miten muka pitää tehdä, tekee harvoin varmaan ihmistä onnelliseksi. Sikäli vapaaehtoinen lapsettomuus kuulosta minusta hyvältä asialta. Se kannattaa varmaan nähdä niin, että se auttaa vähän niitä meidän aika massiivisia päästölleikkauksivaatimuksia. Että tosi hyvä, se on pieni vetoapu. Mutta sehän ei tietenkään tarkoita, että voisimme muuten jatkaa niin kuin ennenkin, vaan silti pitää tehdä isoja rakenteellisia muutoksia energiatuotantoon, kulutukseen ja ihanteisiin. Elämme vielä aika tukevasti fossiilisessa maailmassa ja meidän ihanteet ja se, mitä pidetään normaalina, on ruokaa ja on kasvisruokaa, on tavallista matkailua lentokoneella ja maata pitkin matkailua, on autoja ja sähköautoja. Se normi on tosi usein fossiilimaailman normi ja siitä pitää myös luopua. Minusta vapaaehtoisesti lapsettomat voidaan nähdä pienenä osana ratkaisua.

Ilmastoterapia, ilmastoterapia, ilmastoterapia.

Anna: Itselleni ei ole koskaan ollut selvää, että minusta tulisi äiti tai biologinen äiti kenellekään. Mutta kyllä äitiys ja perhe-elämä viehättävät. Olen itse ollut uusperheessä bonusvanhempana ja perhe-elämä oli tosi kivaa. Tuntuu, että aina kun on tätä miettinyt, niin loppujen lopuksi tulen siihen viimeiseen kysymykseen. Jos ajattelen, että olisi kiva saada omia lapsia tai adoptoida, niin viime kädessä tulee aina se ajatus, että mutta ilmasto. Se kuormitus, meitä on jo oikeasti liikaa täällä, mutta vielä isompi ahdistus minulle on se, että jos huolen määrä on tällä hetkellä jo näin iso, niin kuinka iso se on sitten, jos on pieni käärö tässä mukana?

Pekka: Mutta jos vaikka adoptoit, niin se ihminen on olemassa jo.

Anna: Adoptio on realistinen tai ehkä realistisin vaihtoehto juuri tuon takia, mutta silti minulla on semmoinen pelko, että sitä omaa lasta, oli se sitten omaa verta tai ei, rakastaa niin paljon, että ahdistaa se, missä maailmassa se lapsi kasvaa, jos asiat täällä eivät mene hyvin. Minä olen siitä vastuussa. Toisaalta siitä tulee vähän masentunut olo, että jos en uskalla hankkia lapsia tai adoptoida, olen tavallaan jo lyönyt hankat tiskiinkin. Ymmärrätkö mitä tarkoitan? Että ajattelen, että tulemme epäonnistumaan. Itse haluan pitää aina toivoa ja positiivisuutta yllä. Valitsenko luopumisen huonossa mielessä?

Pekka: Eikö ihmiskunta kuole sukupuuttoon, jos ei hankita lapsia?

Anna: Näyttääkö tällä hetkellä siltä?

Pekka: Suomessa on syntyvyys laskenut kovaa vauhtia.

Anna: Minä näen nimenomaan, että meidän pitää saada tänne ihmisiä muualta, jos ajatellaan ilmastonäkökulmasta.

Pekka: Ajattelen niin, että adoptiossa se ihminen on jo olemassa. Jos hankkii biologisen lapsen, sitä ei vielä ole olemassa. Se on siinä mielessä eri asia. Olen miettinyt tätä, että voiko tällaiseen maailmaan hankkia lapsia, kun ei tiedä, minkälainen tulevaisuus on. Totta kai se on tosi iso kysymys ja viime kädessä se on juuri niin kuin sanoit ja tarkoittaa, että lyödään jo hanskat tiskiin. Pessimismi on päässyt voitolle optimismista. En usko, että on olemassa lopullista vastausta. Mutta minun on vaikea kuvitella, että lasten hankkimatta jättäminen olisi mikään erityinen ratkaisu. Olen pikemminkin ajatellut, että lapset hyvin koulutetussa ja hyvinvoivassa maailmassa ovat pikemminkin ratkaisuja kuin ongelmia. Ainahan siinä on se syyllisyys, että me olemme sotkeneet tämän maailman, jossa lapset joutuvat elämään. Toisaalta meidän vanhempamme sotkivat maailman ja me olemme joutuneet elämään siinä. Se on ihan sama asia, nyt kysymykset vain ovat isompia kuin aikaisemmin. Mutta voi myös ajatella, että lapsissa on se toivo, että ihmiskunta vielä selviytyy. Mutta tämä on tämmöistä amatöörifilosofiaa.

Anna: Riikka, olet varmaan samaa mieltä, että yksi lääke ilmastoahdistukseen on se, että me voimme toimia. On tietoa siitä, mikä auttaa tilannetta. Voisitko antaa meille jonkun ajatuksen tai vinkin tähän lisääntymiskeskusteluun ilmastonäkökulmasta?

Riikka: En varmaan, mutta haluan antaa kaksi muuta ilmastovinkkiä. En tajunnut, että kysymys oli näin vaikea.

Anna: Anna ne kaksi muuta, minä voin sitten antaa vinkkejä.

Riikka: Kaikkein helpoin ilmastovinkkini on se, että tartu puhelimeen, soita sähköyhtiöön ja osta ekoenergia-merkittyä uusiutuvaa energiaa. Se maksaa todella vähän, jos et asu jossain valtavassa linnassa. Ja jos asut, niin sinulla on rahaa maksaa siitä enemmän. Se maksaa vain vähän enemmän kuin niin kutsuttu normisähkö, mutta sillä on merkitystä uusiutuville. Ja se on maailman helpointa. Voit istua peffallasi, vaikka ilman vaatteita, ja soittaa tämän puhelun. Toinen vinkki on se, että jos teet sellaisia valintoja, että pyöräilet töihin, matkustat junalla lentämisen sijasta tai juot kauramaitoa, niin jatka sitä ja pidä niistä aivan jumalatonta mekkalaa, vegaaniruokavaliostasi tai kierrätysvaatteistasi tai talvipyöräilystä ja muusta. Meidän elämäntavan pitää muuttua ja se muuttuu vain, kun normit muuttuvat ja ne normit eivät muutu sillä, että me kainosti haemme salaa kauramaitoa ruokalassa kahviin, vaan sillä, että ne tehdään tosi näkyviksi, haluttaviksi ja ihaniksi asioiksi, joista puhutaan kovaan ääneen. Eli tee hyviä ilmastoalintoja ja pidä niistä mekkalaa. Se vaikuttaa enemmän kuin kainostelu.

Anna: Kenelle sitä mekkalaa pitäisi pitää? Omille kavereille vai poliitikoille?

Riikka: No joo, totta kai poliitikoille. Mutta minun suosikkini on se, että puhuu ilmastonmuutoksesta siellä, mistä siitä vähiten puhutaan ja missä se tuntuu noloimmalta, koska siellä sitä tarvitaan eniten. Niissä sukujuhlissa, joissa kukaan ei mainitse mitään ekologista. Ota siellä puheeksi, että toit kahvipöytäsi kauramaidon, kun luit, että siinä on aika paljon pienemmät päästöt ja se sopii myös kaikille, joille tulee vatsa kipeäksi maidosta. Tai sitten puhu siitä taloyhtiön hallituksen kokouksessa, Tinderissä, jalkapallomatsissa, sukujuhlissa tai metsästysseurassa. Puhun siellä, missä siitä ei muuten puhuta, koska siellä vaikutus on suurin. Ilmastoyhdistyksen kokouksessa siitä puhutaan jo.

Anna: Totta.

Riikka: Mutta sinulla oli vinkki ilmastoon ja väestöön liittyen.

Anna: Lastenhankkimisnäkökulmaan ehkä se, että ihmisen, joka ei ole välttämättä ihan varma siitä, haluaako omaa lasta, on lupa harkita asiaa ja on OK olla hankkimatta lasta, vaikka yhteiskunta siihen kannustaa. Tai että riittääkö kaksi lasta? Jollekin se ei ehkä riitä, mutta se ei ole mustavalkoista, se ei ole Kiina vastaan Suomi. Ja keskustellaan näistä asioista rohkeasti, että päästän tästä tabusta pois. Ja ehkä vieläkin tärkeämpänä koen näkökulman laajentamisen vanhemmuuteen ja lapsiin. Itse koen, että lapsista voi nauttia tosi monella tavalla, vaikka ei olisi omia biologisia lapsia. Ydinperhemuodosta voi keskustella ja siitä, mitä kaikkea perhe voi kenellekin antaa. Sen ei tarvitse olla se perinteisin ydinperhe kaikille. Ei ole mitenkään epäonnistunut ihminen, jos vanhemmuus on jaettua leasing- tai bonusvanhemmuutta. Siinä on omat mahtavat puolensa.

Riikka: Se meidän nykyinen malli elää ydinperheessä ei ole mikään evoluution viimeinen huipentuma. Lapsia voi kasvattaa ja elää keskenään tosi monilla tavoilla. Olemme vain vakiintuneet tähän ydinperhenormiin.

Anna: Kyllä. Kiitos, Riikka, oli todella mielenkiintoinen keskustelu kanssasi tänään.

Riikka: Kiitos!

Kiitos, että kuuntelit Ilmastoterapiaa. Löydät sen Apple Podcasteista, Spotifysta ja muista yleisimmistä podcast-palveluista.